

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuizenonderzoek

Luxoolseweg - Nijkerk

In het kader van de Flora- en faunawet

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	T.P. Molenaar
In opdracht van	Spa Vestiging Ede
Naam opdrachtgever	Mevr. N Jacobs
Rapportnummer	RA09143-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	16 november 2010
Aantal pagina's	29
Collegiale toets	M. van der Hout
Wijze van citeren	Molenaar, T.P. , 2010. Vleermuizenonderzoek Luxoolseweg - Nijkerk. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA09143-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Volledigheid inventarisatie.....	9
3 Omschrijving plangebied.....	11
4 Resultaten.....	13
4.1 Per soort.....	13
Gewone dwergvleermuis.....	13
Ruige dwergvleermuis.....	13
Laatvlieger.....	13
Rosse vleermuis.....	13
Overige zoogdieren.....	14
4.2 Per functie.....	14
Foerageergebied.....	14
Vaste rust- en verblijfplaatsen.....	14
Vliegroutes.....	14
5 Ingreep.....	15
6 Effecten en toetsing aan de Flora- en faunawet.....	17
6.1 Effecten.....	17
6.2 Toetsing aan de flora en faunawet.....	17
7 Conclusies en aanbevelingen.....	19
7.1 Conclusies.....	19
7.2 Aanbevelingen.....	19
8 Literatuur.....	21
Bijlage 1 Onderzoeksresultaten.....	23
Bijlage 2 Flora- en faunawet.....	27
8.1 Verbodsbepalingen.....	27
8.2 Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	27
8.3 Gedragcodes.....	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om in plangebied Luxoolseweg - Nijkerk de volgende ingreep te verrichten: Uitbreiding van het huidige schoolgebouw en verplaatsen van de huidige kas.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht vóór de ingreep onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna potentieel voorkomen binnen de invloedssfeer van de ingreep.

Uit een ecologische potentieinschatting van BILAN blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde vleermuissoorten voorkomen. Derhalve heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Spa - Vestiging Ede onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen en functies komen voor binnen het plangebied?
- Wordt bij uitvoer van de ingreep (mogelijk) de Flora- en faunawet overtreden?

2 Werkwijze en inspanning

Op 18 mei, 4 juli, 17 augustus en 8 september 2010 is het plangebied Luxoolseweg - Nijkerk geïnventariseerd op vleermuizen. Hierbij is gebruik gemaakt van een aantal methoden, deze worden nader besproken.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van de betreffende soortgroep (Tabel 1).

Tabel 1: Datum, temperatuur, bewolking, neerslag en windkracht van de dagen waarop de inventarisatie uitgevoerd is.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Naam medewerker	Weersomstandigheden
18-05-2010	ochtend	batdetector	E. van Maanen	10 °C \ 0 Bft \ droog \ helder
04-07-2010	avond	batdetector	J.R. Regelink	20 °C \ 1 Bft \ droog \ helder
17-08-2010	avond	batdetector	T.P. Molenaar	15 °C \ 0 Bft \ droog \ geheel bewolkt
08-09-2010	ochtend	batdetector	T.P. Molenaar	14 °C \ 1 Bft \ droog \ geheel bewolkt

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is op basis van geluid en visueel geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt.

Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Roland Edirol R09H). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Hierbij zijn de criteria zoals door Arjan Boonman beschreven toegepast¹

Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuizenonderzoek is volgens het vleermuisprotocol van de Gegevens

¹ www.batecho.eu

Autoriteit Natuur uitgevoerd.

De inventarisatie is een uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Flora- en faunawet vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Luxoolseweg - Nijkerk in provincie Gelderland. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. De zuidelijke begrenzing van het plangebied wordt gevormd door het perceel aan de Beulekamperweg 2, de zuidwestelijke begrenzing door de huizen aan de Oude Barneveldseweg en aan de noordwestzijde door bebouwing aan de Luxoolseweg. In totaal heeft het plangebied een oppervlakte van 6000 m².

Figuur 1. Grens plangebied

Binnen het plangebied zijn de volgende habitats aanwezig:

- droog agrarisch grasland
- een groot gebouw met houten betimmering en spouwmuur
- enkele bijgebouwen met golfplaten dakbedekking zonder houten betimmering en spouwmuur
- smalle ondiepe sloot (<2 meter breed, < 1 meter diep)
- dunne bomen (diameter borsthoogte < 25 cm)
- dikke bomen, met holtes (diameter borsthoogte > 25 cm)
- lage opgaande begroeiing
- verharding
- tuin

4 Resultaten

Tijdens het onderzoek zijn 4 soorten vleermuizen waargenomen, gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*). Daarnaast zijn enkele konijnen (*Oryctolagus cuniculus*) en een foeragerende egel (*Erinaceus europaeus*) waargenomen. De resultaten zijn in bijlage 1 op kaart weergegeven.

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is foeragerend aangetroffen. Gedurende het onderzoek zijn geen activiteiten, zwermen, baltsvluchten en roepen, waargenomen die duiden op aanwezigheid van vaste rust- en of verblijfplaatsen. Vliegroutes van de soort zijn niet waargenomen. Het plangebied is onderdeel van het foerageergebied van de gewone dwergvleermuis. Het is echter te klein om essentieel foerageergebied te zijn.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is tijdens de laatste ronde van het onderzoek fanatiek roepend rondom een paardenstal aan de achterzijde van het schoolgebouw aangetroffen. Dit houdt in dat er een paarverblijfplaats van de soort aanwezig is. De exacte locatie is niet achterhaald. Normaliter roept de ruige dwergvleermuis hangend in de opening van zijn verblijfplaats. Dit maal riep het dier in vlucht, waarbij het korte rondjes rondom de stal en een dode boom die daar direct achter stond vloog. Gezien het gedrag van de ruige dwergvleermuis moet de paarverblijfplaats zich in de stal of boom bevinden.

Andere verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes of foerageergebied zijn voor de ruige dwergvleermuis niet aanwezig in het plangebied.

Laatvlieger

De laatvlieger is in juli foeragerend waargenomen net buiten de grenzen van het plangebied. Tijdens andere ronden zijn geen laatvliegers waargenomen. Het plangebied heeft geen functie voor laatvlieger. Er zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig, essentieel foerageergebied of vliegroutes zijn niet aanwezig.

Rosse vleermuis

Tijdens een ronde in juli is een enkele rosse vleermuis foeragerend aangetroffen. Gedurende de rest van het onderzoek is de soort niet meer aangetroffen. Het plangebied functioneert niet als essentieel foerageergebied voor rosse vleermuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen of essentiële vliegroutes zijn niet aangetroffen.

Overige zoogdieren

tijdens het onderzoek zijn enkele konijnen en een foeragerende egel waargenomen. Op het terrein zijn voor beide soorten voldoende foerageermogelijkheden. Voor de egel zijn ook overhoekjes voorhanden waar hij zich voor een enkele dag kan verschuilen. Ruimte om een nest te maken voor het werpen en grootbrengen van jongen of voor het overwinteren zijn niet aanwezig.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Het plangebied funktioneert het hele jaar als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis. In juli zijn eenmalig de laatvlieger en rosse vleermuis foeragerend waargenomen, in het najaar is de ruige dwervleermuis eveneens aanwezig. Het gaat om zeer lage aantallen en binnen het plangebied is maar een klein deel geschikt als foerageergebied. Het grootste deel bestaat uit bebouwing en verharding. Het plangebied is geen essentieel foerageergebied voor de aangetroffen vleermuissoorten.

Het plangebied wordt door konijn en egel gebruikt als foerageergebied. De egel loopt al foeragerend over het terrein heen om vanuit de tuinen achter de huizen aan de Oude Barneveldseweg naar de tuinen van de huizen aan de Luxoolseweg te komen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

In de paardenstal of de ernaast staande dode boom is een paarverblijf van ruige dwergvleermuis aanwezig.

Voor de overige aangetroffen soorten zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig in het plangebied.

Vliegroutes

Er zijn geen vliegroutes aanwezig in het plangebied.

5 Ingreep

Initiatiefnemer is voornemens om het bestaande scholencomplex uit te bereiden.
Daarnaast word de huidige kas verplaatst.

6 Effecten en toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

In het schoolgebouw zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. De uitbreiding van de school gaat ten koste van het beschikbare foerageergebied in het plangebied. De waarde van dit gebied is echter zo laag dat het geen effect heeft op de lokale populatie van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

De paardenstal met de dode boom blijft ongemoeid, de paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis blijft daardoor gespaard.

De geplande ingreep brengt de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis niet in het geding.

Schade ten aanzien van konijn en egel zijn niet te verwachten. De egel gebruikt het terrein alleen om zijn foerageergebieden te bereiken. Het konijn is een enkele keer aangetroffen. Het plangebied is niet van essentieel belang.

6.2 Toetsing aan de flora en faunawet

De voorgenomen ingreep heeft geen negatieve invloed op de aanwezige beschermde zoogdieren. Een overtreding van de Flora- en faunawet is niet aan de orde. Derhalve is een ontheffing van de Flora- en faunawet niet nodig.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- er zijn 4 soorten vleermuizen aangetroffen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.
- er is een paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis aanwezig in het plangebied.
- Van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig in het plangebied
- Er zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig in het plangebied of daar net buiten.
- Het plangebied is geen essentieel foerageergebied voor de aangetroffen vleermuissoorten.
- Voor het uitvoeren van de ingreep is geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig.

8 Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.

Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640321&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_file_id=14765 (16-11-2010)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

Bijlage 1 Onderzoeksresultaten

Legenda

gewone dwergvleermuis

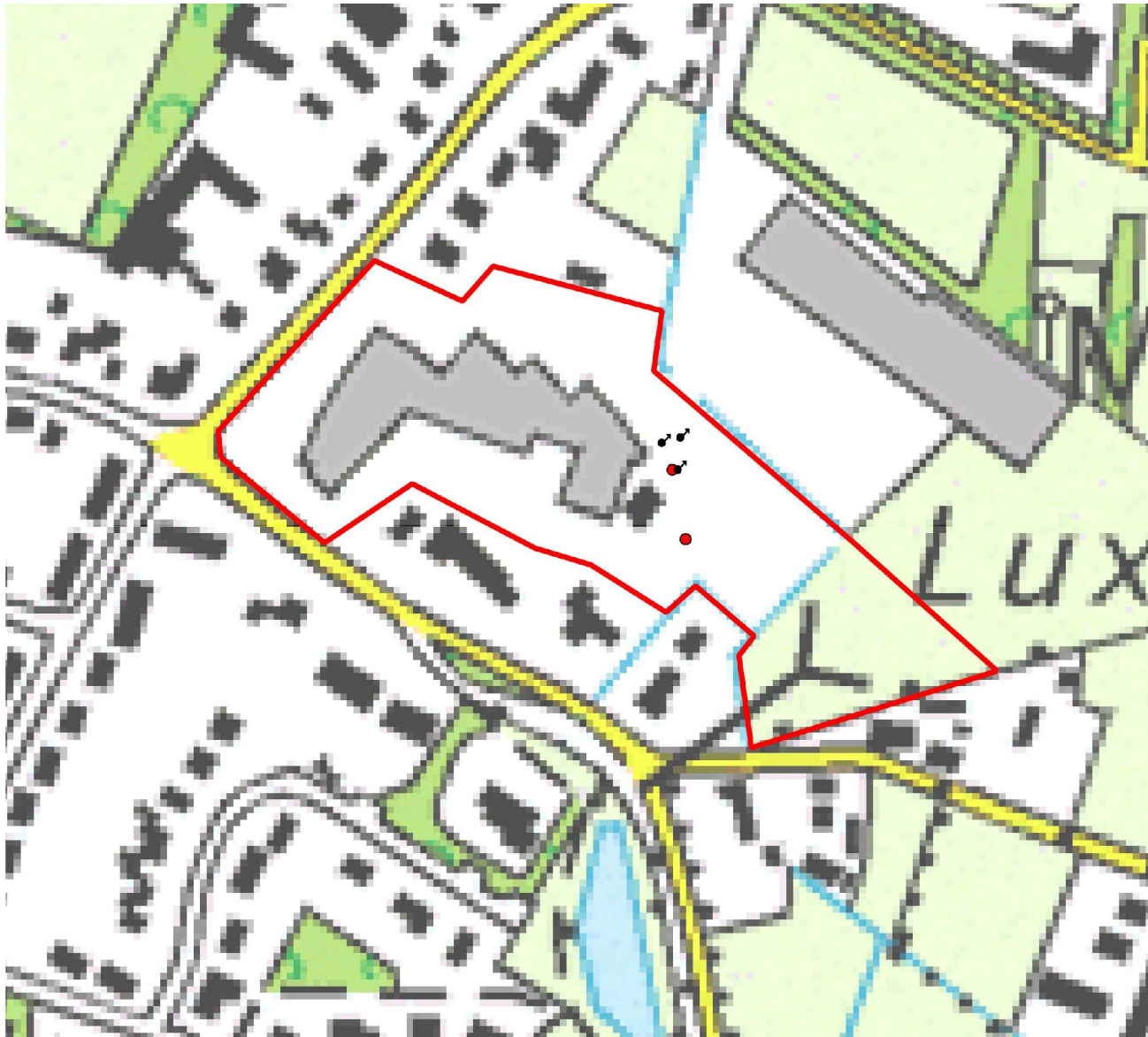
• foeragerend

□ plangebied

Regelink

Ecologie
& Landschap

Legenda

ruige dwergvleermuis

• foeragerend

• roepend

□ plangebied

Regelink

Ecologie
& Landschap

Legenda

rosse vleermuis

• foeragerend

laatvlieger

• foeragerend

overige zoogdieren

▲ Egel

■ Konijn

□ plangebied

Regelink

Ecologie
& Landschap

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

8.1 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

8.2 Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

De AmvB verdeelt alle beschermde soorten (met uitzondering van vogels) in drie groepen. De algemeen voorkomende beschermde soorten staan in Tabel 1, de overige beschermde soorten in Tabel 2, en de strikt beschermde soorten in Tabel 3. Voor vogelsoorten geldt een andere regeling.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er is een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Toetsingscriteria daarbij zijn of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Enkel bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets:

Er is geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit;

De geplande activiteit doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

Er moet sprake zijn van een in of bij de wet genoemd belang;

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een door de Habitatrichtlijn erkend belang:

dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;

de bescherming van flora en fauna;

de openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat hier om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- Jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan enkel verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

8.3 Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Bij onderhavige activiteit is de gedragscode van Bouwend Nederland² het meest toepasselijk.

Voor meer informatie over de toepassing van de Flora- en faunawet in relatie tot gedragscodes: zie de brochure van het ministerie van LNV: Buiten aan werk³.

²http://www.minlnv.nl/cdlpub/servlet/CDLServlet?p_file_id=36944 [datum: 16-11-2010]
³http://www.minlnv.nl/cdlpub/servlet/CDLServlet?p_file_id=14765 [datum: 16-11-2010]